

Rapport

efter kvalitetsgranskning av idrott och hälsa i
grundskolan i Skattkärsskolan i Karlstads kom-
mun

Innehåll

Inledning

Resultat

Bakgrundsuppgifter om Skattkärsskolan

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför under hösten 2011 en kvalitetsgranskning av undervisningen i idrott och hälsa i grundskolans årskurser 4–6. Granskningen av Skattkärsskolan i Karlstads kommun ingår i detta projekt.

Skattkärsskolan besöktes den 27–29 september 2011. Ansvariga inspektörer har undervisningsrådet Sven-Olof Lundin och utredaren Mirzet Tursunovic varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av undervisningen i idrott och hälsa genomförs i totalt 28 kommunala skolor och 8 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen av idrott och hälsa är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Resultat

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

*Syftet med undervisningen i idrott och hälsa är enligt **kursplanen** att eleverna ska ges möjlighet att utveckla kunskaper i att planera, genomföra och värdera olika rörelseaktiviteter. Vidare ska eleverna ges förutsättningar för att utveckla goda levnadsvanor och ges kunskaper om hur fysisk aktivitet förhåller sig till psykiskt och fysiskt välbefinnande. Eleverna ska också utveckla förmågan att vistas i utemiljöer under olika årstider och få förståelse för värdet av ett aktivt friluftsliv. Kursplanen anger därvid tydligt ett centralt innehåll för undervisningen uppdelat i områdena rörelse, hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse. **Skollagen** anger att lärarna ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Enligt **läroplanen** har rektor ansvar för att undervisningen följs upp och utvärderas.*

***Forskning och beprövad erfarenhet** visar att en stor del av lektionsinnehållet i idrott och hälsa handlar om rörelseaktiviteter där olika typer av bollspel och tävlingsidrott dominerar. Delar som behandlar hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse får inte sällan stå tillbaka. Både lärare och elever tenderar att uppfatta ämnet på ett sätt som avviker från det kunskapsobjekt som finns beskrivet i kursplanen. Ofta bedöms eleverna efter parametrar som närvaro och inställning samt efter mätbara idrottsprestationer. Skolor som följer kursplanens innehåll, uppmärksammar samtliga elevers intressen och behov och som har tydliga bedömningskriterier med grund i kursplanen är de som lyckas bäst i sin undervisning i idrott och hälsa.*

Får eleverna undervisning i idrott och hälsa i den omfattning de har rätt till?

Skattkärrsskolans timplan utgår från en beräkning där varje läsår består av 35 veckor. I årskurserna 4–6 schemaläggs undervisning med två timmar per vecka vilket tillsammans ger 210 undervisningstimmar över de tre åren. I årskurs 1–3 erbjuds 128 timmars undervisning.

Skolans timplan är avstämd mot den mottagande skolan i årskurs 7-9 för att säkerställa att eleverna erbjuds den garanterade undervisningstiden i alla ämnen. Enligt rektorn blir den sammanlagda undervisningstiden i idrott och hälsa med god marginal mer än vad som anges i bilaga 1 till skollagen. Av observationer och av intervjuer med rektor, lärare och elever framgår också att ombyte sker före och efter den schemalagda tiden. Skolinspektionen bedömer därför att eleverna erbjuds undervisning i den omfattning de har rätt till.

Får eleverna en undervisning som minst täcker in syftet och alla kunskapsområden?

Skolan har en läsårsplanering för idrott och hälsa som delar in året i fem perioder. Planeringen anger i grova drag vilka aktiviteter som ska äga rum i de olika perioderna. Av denna planering framgår emellertid inte att eleverna erbjuds undervisning som täcker in samtliga kunskapsområden. Det framgår till exempel inte att eleverna ska få simundervisning, eller undervisning för nödsituationer och i dans. Av skolans pedagogiska planering och av intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår att eleverna hittills erbjudits simundervisning i årskurserna 4 och 5. Om någon elev inte uppnått målen för årskurs 5 har eleverna erbjudits simundervisning även under årskurs 6.

Av intervjuerna framgår också att eleverna erbjuds undervisning för att kunna hantera nödsituationer i vatten och på land. Däremot är såväl lärare som rektor tveksamma till att undervisningen också täcker in takt och rytm i lekar, danser och rörelse till musik. Enligt läsårsplaneringen omfattar undervisningen rörelse till musik, vilket också bekräftas av läraren. Läraren uppger dock att undervisningen inte omfattar någon form av danser. Skolinspektionen bedömer att skolan måste se till att eleverna erbjuds en utbildning som täcker in syfte och alla kunskapsområden i kursplanen.

Ger undervisningen eleverna möjlighet att uppnå alla kunskapskrav i idrott och hälsa?

Skattkärrsskolans elever når goda resultat i ämnet idrott och hälsa. Under åren 2006–2010 var det endast två elever som bedömdes inte ha uppnått målen för årskurs 5.

Tabell 1. Andel elever som nått målen i ämnet idrott och hälsa¹

Årskurs	år 2006	år 2007	år 2008	år 2009	år 2010
5	100	100	100	91	100

Källa: Skolans uppgifter

¹ Resultaten i tabellen illustrerar måluppfyllelse utifrån tidigare bestämmelser i skollag (1985:1100), grundskoleförordning (1994:1194) samt läroplan (Lpo 94) och kursplan. Bedömningen av elevernas möjligheter att uppnå kunskapskraven enligt Lgr 11 baseras på måluppfyllelse enligt tidigare bestämmelser samt de förutsättningar undervisningen ger vid granskningstillfället.

Av intervjuer med lärare och elever samt av lektionsobservationer framgår att undervisningen i ämnet genomförs utifrån skolans lokala pedagogisk planering. Denna konkretiserar hur skolan arbetar utifrån kursplanens centrala innehåll och tydliggör kunskapskraven för de tre delarna Rörelse, Hälsa och livsstil samt Friluftsliv och utevistelse. Skolan har god tillgång till utrustning och lokaler, men också till naturområden för friluftsliv och orientering. Simundervisningen är organiserad tillsammans med kommunens övriga grundskolor och genomförs i en kommunal simhall under gemensam ledning av skolans idrottslärare och en simlärare anställd av kommunen. Eleverna får också undervisning i olika nödsituationer som livräddning i vatten och iskunskap.

Undervisningen planeras utifrån att eleverna ska uppnå ett tydligt mål med verksamheten. Läraren startar undervisningen med att gå igenom lektionens aktiviteter med eleverna och avslutar vanligen lektionerna med att sammanfatta innehållet och låta eleverna reflektera över sitt lärande.

Av lektionsobservationer och intervjuer med läraren framgår att undervisningen i hög grad anpassas till elevernas olika behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Läraren är noga med att påpeka att läroplan och kursplan inte medger att skolan anger prestationsmål för olika betygssteg. Eleverna ska i stället utveckla kunskaper inom ämnesområdet vilket ger läraren stora möjligheter att anpassa undervisningens innehåll och upplägg till eleverna i undervisningsgruppen. Vid lektionsobservationerna ser inspektörerna att läraren är mycket aktiv med att ge eleverna konstruktiv feedback såväl individuellt som i grupp. Eleverna har möjlighet att utföra övningar utifrån sina egna förutsättningar och läraren stöttar och uppmuntrar var och en av eleverna utifrån deras individuella prestationer, något som eleverna också bekräftar vid elevintervjuerna. Vid de tillfällen elever glömt idrottskläder eller av andra skäl inte är ombyttas ser läraren till att även de eleverna deltar i undervisningen, dock inte i aktiviteter som gör att eleverna svettas. Observationerna visar också att läraren involverar alla elever i undervisningen, såväl de elever som är ombyttas som de elever som av något skäl inte är ombyttas. Som exempel kan nämnas att elever som inte var ombyttas fick agera domare vid en tävling mellan lag.

Det förekommer att elever har åtgärdsprogram som anger hur skolan ska arbeta för att ge eleverna möjlighet att nå målen i idrott och hälsa. Enligt såväl lärare som rektor finns det dock vid tiden för granskningen elever som riskerar att inte nå kunskapskraven men som inte har ett åtgärdsprogram. Hittills har behovet av stöd för elever handlat om att anpassa miljön med till exempel eget omklädningsrum och dusch. Läraren förutsätter dock att det är möjligt för eleverna att få särskilt stöd i de fall en utredning visar att det föreligger andra in-

lärningsproblem. Skolinspektionen bedömer sammantaget att undervisningen ger eleverna möjlighet att uppnå alla kunskapskrav i idrott och hälsa.

Utgår lärarnas bedömning från kunskapskraven i idrott och hälsa?

Kursplanen för idrott och hälsa anger de kunskapskrav som eleverna ska ha uppnått i slutet av det sjätte skolåret. Lärarnas bedömning av elevernas kunskaper ska utgå från dessa krav.

Skolan har genomfört ett grundläggande arbete med att upprätta lokala pedagogiska planer utifrån de olika ämnenas nya kursplaner. I detta arbete har ämnet idrott och hälsa varit bland de första som färdigställts. Intervjuer med såväl lärare som elever bekräftar också att lärarens bedömningar utgår från kursplanens kriterier i sin helhet. Skolinspektionen bedömer att undervisningen i idrott och hälsa vid Skattkärrsskolan utgår från kursplanens syfte och centrala innehåll. De utdrag ur skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av kan dock utvecklas så att de i större utsträckning kopplar till kursplanens kunskapskrav.

Har lärarna utbildning för den undervisning de bedriver?

Vid Skattkärrsskolan undervisar en lärare samtliga elever i årskurserna 4–6. Läraren är utbildad gymnastikdirektör och har därmed utbildning för att undervisa i samtliga årskurser i grundskolan samt på gymnasienivå.

Tar rektor ansvar för att undervisningen i ämnet idrott och hälsa följs upp och utvärderas?

Rektor ansvarar enligt skollagen och läroplanen för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till nationella mål och kunskapskrav. Rektor ska också enligt skollagen leda och samordna det pedagogiska arbetet och särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Rektorn på Skattkärrsskolan är förtrogen med undervisningen i idrott och hälsa. Rektorn besöker verksamheten minst en gång varje vecka och menar sig därmed veta vad som händer i undervisningen. Rektorn har också sett till att den lokala pedagogiska planen blivit upprättad, dock utan att ha haft några egentliga synpunkter på dess innehåll. Rektorn framhåller också medarbetarsamtalen som viktigt för honom att kunna ta ansvar för kvaliteten i undervisningen.

Elevernas resultat i förhållande till kunskapskraven sammanställs varje år och både elever och föräldrar till elever i årskurs 4 får årligen besvara en enkät om bland annat trivseln på skolan. En analys av enkäterna samt elevernas resultat

ligger till grund för skolans kvalitetsarbete och ger underlag till arbetslagens kommande mål och verksamhetsplaner.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolan måste säkerställa att eleverna ges undervisning i kursplanens samtliga kunskapsområden. Skolan måste också se till så att alla elever som behöver särskilt stöd får det och att åtgärdsprogram utarbetas för dessa elever. Skolinspektionen bedömer också att skolans skriftliga omdömen bör utvecklas så att de tydligare knyter an till kursplanens kunskapskrav.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning efter varje elevs förutsättningar och behov?

Enligt **skollagen** ska utbildningen inom varje skolform vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Grundskolans **läroplan** anger att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Skolan har därvid ett ansvar för att motverka traditionella könsmonster och ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att undervisningen i idrott och hälsa bidragit till en negativ självbild för vissa elever. Trots ämnets allmänna popularitet har idrott och hälsa en relativt hög frånvaro. En förhållandevis stor andel elever deltar sällan aktivt i undervisningen. Skolans mest angelägna uppgift är därför att uppmärksamma de elever som inte finner sig tillrätta med ämnet. De skolor där bedömningskriterierna i idrott och hälsa är tydligt uttalade är de som lyckas bäst. Genusperspektivet och faktorer hos eleverna som föreningsengagemang, ekonomiska villkor och sociokulturell bakgrund är viktiga att ta hänsyn till. Lärarens egna attityder till ämnet är också en faktor som påverkar. Viktigt är även samverkan mellan idrottslärare och lärare i andra ämnen. Då dessa delar beaktas har skolan bättre förutsättningar att lyckas med undervisningen i idrott och hälsa.

Anpassar skolan undervisningen i idrott och hälsa för varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande?

Av dokumentstudier och intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår att undervisningen i hög grad anpassas efter varje elevs olika förutsättningar, behov, erfarenheter och tänkande. Enligt läraren är detta ett måste för att varje elev ska ges möjlighet att utvecklas i ämnet och för att få varje elev att känna glädje, tillförlit och utveckling i ämnet. För att anamma hälsoperspektivet måste läraren utgå från varje elevs fysiska nivå.

Detta förhållningssätt bekräftas också av inspektörernas lektionsobservationer. Läraren formar övningarna på ett sätt som möjliggör för eleverna att delta och utvecklas utifrån sin egen nivå. Läraren ger också utrymme för eleverna att vara med och påverka vilka övningar som ska genomföras och på vilket sätt de ska genomföras. Även eleverna bekräftar vid intervjuerna att läraren låter eleverna utföra övningarna på sin individuella nivå, men också att läraren stöttar och pushar eleverna så att de vågar ta nya steg i sin utveckling.

Har eleverna kunskap om syfte, centralt innehåll och kunskapskrav i idrott och hälsa?

Granskningen visar vid intervjuer med lärare och elever att läraren inte informerar eleverna om kursplanens innehåll. Eleverna har därför inte heller kunskap om hur de olika inslagen i undervisningen kopplar till kursplanen. Skolinspektionen bedömer att eleverna inte har tillräckliga kunskaper om syfte, centralt innehåll och kunskapskrav i ämnet. Skolan behöver därför tydliggöra kopplingen mellan undervisningens innehåll och kursplanens syfte och centrala innehåll.

Har skolan sådan tillgång till lokaler och utrustning att en likvärdig utbildning kan genomföras?

Skattkärrsskolan har god tillgång till lokaler och utrustning för undervisningen i idrott och hälsa. Det finns en stor idrottshall som kan delas av på mitten, men all undervisning sker klassvis och i helsal. På skolgården finns en grusplan för fotboll och löparbanor med hoppgröp. I anslutning till skolan ligger Skattkärrs Idrottsplats där skolan har tillgång till gräsplaner och en grusplan. Det finns också i anslutning till skolgården ett kartlagt skogsområde med elljusspår, där undervisning i orientering och friluftsliv genomförs.

Kontrollerar lärarna elevernas närvaro och deltagande i undervisningen i idrott och hälsa?

Granskningen visar att läraren inför varje lektion kontrollerar elevernas närvaro. Eventuell frånvaro rapporteras in till skolans system för frånvarorapportering.

Närvaron vid undervisningen är hög, men läraren konstaterar att andelen elever som inte är omklädda eller som saknar idrottsskor blivit allt högre under hans tid som lärare. Någon klar orsak till att det blivit så kan inte läraren se, särskilt som eleverna i trivselenkäterna uppger att idrott och hälsa är ett av de mest populära ämnena. De elever som saknar utrustning får emellertid delta i

undervisningen ändå, dock med vissa anpassningar. Lärarens inställning är att eleverna kan utvecklas i ämnet även om de inte är ombytta eller om de tillfälligtvis har ont i någon del av kroppen. Av den anledningen är det också ovanligt att elever inte deltar i undervisningen.

Följer skolan skollagens bestämmelser om befrielse?

Av intervjuer med rektor och lärare framgår att det inte förekommit att elever blivit befriade från undervisningen i idrott och hälsa.

Samverkar lärarna i idrott och hälsa med andra lärare?

Idrottslärarna vid Skattkärrsskolan samverkar inte i någon egentlig mening med varandra runt undervisningen i idrott och hälsa. I stället träffas lärarna i praktisktestetiska ämnen och klasslärarna i årskurs 4–6 90 minuter var fjortonde dag för att samplanera och informera varandra.

Enligt den undervisande läraren förekommer inget samarbete med lärare på andra skolor i kommunen eller regionen. Rektorn framhåller dock att kommunen har tydliga rutiner för överlämnande mellan olika skolor. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver skapa bättre möjligheter för lärarna i idrott och hälsa att samverka med andra lärare.

Får lärarna kompetensutveckling inom idrott och hälsa?

Skolan har under det senaste läsåret koncentrerat kompetensutvecklingsinsatserna till arbete med Lgr 11. Någon kompetensutveckling i ämnet idrott och hälsa har inte erbjudits den intervjuade läraren. Vid medarbetarsamtalet förekommer att kompetensutveckling diskuteras men det upprättas ingen individuell kompetensutvecklingsplan. Läraren framhåller dock att han ständigt håller sig uppdaterad med utvecklingen inom ämnet genom de två tidskrifterna *Idrott och forskning* och *Idrottsvetenskap*. Skolinspektionen bedömer att rektorn måste ta ansvar för att skolans lärare erbjuds kompetensutveckling även i ämnet idrott och hälsa.

Sker skolans samverkan med föreningslivet på ett sådant sätt att kraven på likvärdig utbildning uppfylls?

I Skattkärr finns ett flertal föreningar av vilka fotbollsklubben Skattkärrs IF är den största. Med denna förening sker samverkan främst genom att skolan har möjlighet att utnyttja planer och utrustning. I Skattkärr finns också en orienteringsklubb med vilken skolan också har samarbete. En av skolans klasslärare är

medlem i föreningen och genom denna lärare har skolan tillgång till kartor över såväl skolans område som den intilliggande terrängen. Klassläraren är också behjälplig när skolan genomför orienteringsaktiviteter. Skolan har slutligen också samverkan med scouterna i fråga om hälsa. Varje år genomför skolan tillsammans med scouterna ett SANT-läger. SANT står i det här sammanhanget för Sniffning, Alkohol, Narkotika och Tobak. Skolan framhåller att det alltid är skolans lärare som ansvarar för utbildningen i de sammanhang som samverkan med föreningar sker.

Ser skolan till att kränkande behandling inte förekommer i samband med undervisningen i idrott och hälsa?

Enligt intervjuer med eleverna förekommer inte kränkningar mellan lärare och elever. Eleverna uppger att det ibland kan bli lite stökigt i samband med undervisningen. De tror att elever är olika mycket vinnarskallar och att det kan bli allt för viktigt för en del elever att vinna ibland. Det förekommer att elever får höra förklänande omdömen om de inte lyckas fullt ut i spel och lekar. Eleverna är dock tydliga med att läraren alltid reagerar med skärpa mot elever som uttrycker sig kränkande mot andra, men eleverna säger också att läraren inte kan höra allt som sägs i den stora hallen.

Vid intervjuerna med läraren och rektorn uppges omklädningsrummen som platser där kränkningar kan ske. Läraren vill inte gå in i flickornas omklädningsrum, men gör det om flickorna ber honom komma. Även eleverna uppger att framför allt flickornas omklädningsrum kan vara arena för kränkningar av olika slag, detta eftersom det vanligen inte finns någon vuxen i rummet. Skolinspektionen konstaterar att skolan känner till problemen med stök och kränkningar i omklädningsrummen. Skolinspektionen konstaterar också att skolan har rutiner för att agera vid de tillfällen kränkningar skett. Enligt intervjuer med lärare och elever följer skolan också dessa rutiner. Skolan måste dock utveckla det förebyggande arbetet så att kränkningar i samband med undervisningen i idrott och hälsa inte inträffar, vare sig i undervisningssituationen som i samband med omklädning och dusch.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolan behöver förtydliga kopplingen mellan undervisningens innehåll och kursplanens syfte och centrala innehåll. Skolan behöver också söka samverkan med lärare i idrott och hälsa på andra skolor i kommunen eller regionen samt ge lärarna kompetensutveckling. Skolan behöver därutöver utveckla det förebyggande arbetet så att kränkningar i samband med undervisningen i idrott och hälsa inte inträffar i undervisningen eller i samband med omklädning och dusch.

Tvärgående granskningsaspekt:

Används IT-verktyg i undervisningen på ett sätt som stödjer elevernas kunskapsutveckling och utvecklingen av deras digitala förmåga?

Skollagen anger att det för utbildningen ska finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen kan uppfyllas. I förarbetet till lagen talas om "elevers varierande behov avseende kommunikation, information och informationsteknik". Enligt grundskolans **läroplan** ska eleverna kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att IT i undervisningen bör struktureras och användas på ett medvetet sätt. En IT-strategi måste fokusera på mer än bara teknisk utrustning och tillgänglighet – den måste även sträva efter att skapa en omfattande digital kompetens bland eleverna och bör genomsyra i stort sett alla ämnen.

Stödjer IT-användningen elevernas lärande och utvecklingen av elevernas digitala kompetens?

Vid de observerade lektionerna användes ingen form av IT i undervisningen. Inte heller eleverna uppgav vid intervjuerna att IT används i samband med idrottsundervisningen. Läraren uppger att han använt pulsklocka i samband med undervisningen men att han i övrigt inte använt IT-utrustning. Läraren uppger också att han skulle kunna behöva kompetensutveckling för att kunna använda all den senaste tekniken på området.

Karlstads kommun har genomfört ett PIM-projekt² där Skattkärrsskolan bland annat utrustades med bildkanoner i varje klassrum, dock ej i idrottshallen. Fortfarande är dock datortätheten låg med mindre än en dator per fem elever. Skolan behöver arbeta för att utveckla användningen av IT-verktyg i idrott och hälsa så att eleverna får en tidsenlig undervisning och så att idrott och hälsa bidrar till läroplanens mål om att eleverna ska kunna använda modern teknik som verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolan behöver utveckla användningen av IT-verktyg i idrott och hälsa.

² PIM står för "praktisk IT- och mediekompetens" och är en kombination av handledningar på Internet, studiecirkel och hjälp i vardagen, en del av ett regeringsuppdrag som Skolverket har att främja utveckling och användning av informationsteknik i skolan.

Bakgrundsuppgifter om Skattkärsskolan

Skattkärsskolan är en av Karlstads 29 kommunala grundskolor. Skolan är belägen i Skattkärr, ett bostadsområde en dryg mil öster om Karlstad.

Vid skolan finns förskoleklass samt grundskolans årskurser 1–6. Skolan har totalt cirka 350 elever. I årskurserna 4–6 finns två klasser i varje årskurs med cirka 50 elever i varje årskurs. Undervisningen i idrott och hälsa bedrivs i ålderhomogena grupper med undantag för elevens val där eleverna i årskurs 3 och 4 respektive 5 och 6 undervisas tillsammans. Eleverna vid skolan når vid de nationella ämnesproven i årskurs 5 resultat i nivå med eller bättre än riket. I idrott och hälsa har eleverna med något undantag nått målen för årskurs 5. Sedan läsåret 2010/11 undervisas samtliga elever i årskurserna 4–6 av en och samma lärare.

Syfte och frågeställningar

Syftet med kvalitetsgranskningen är att ta reda på om kommunala och fristående skolor följer innehållet i läroplanen och i kursplanen för idrott och hälsa i årskurserna 4–6. Särskilt har utvalda aspekter kring hur undervisningen i ämnet lever upp till styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning granskats. Granskningen har utgått från följande frågeställningar.

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

Inom ramen för denna frågeställning har Skolinspektionen granskat att ämnets syfte och samtliga kunskapsområden som omnämns i kursplanen för idrott och hälsa finns med i skolans och lärarens övergripande planering och ges tillräckligt utrymme i undervisningen. Skolinspektionen har granskat den lokala planeringen på både lektions- och årskursnivå och i samband med detta efterfrågat motiven bakom val av undervisningsinnehåll.

Särskild uppmärksamhet har riktats mot de områden som forskning och utvärdering funnit ofta försummas, vid sidan av kunskapsområdena hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse, även specifika innehållspunkter som simundervisning, dans och rytmik, orientering och kunskap om första hjälpen och agerande i nödsituationer.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning anpassad efter varje elevs förutsättningar och behov?

Inom detta område har granskats huruvida enskilda elever eller grupper av elever riskerar att missgynnas utifrån undervisningens innehåll eller genomfö-

rande. Av särskild vikt här är jämställdhets- och genusfrågor, alltså i vad mån utbildningen är anpassad efter elevers olika förutsättningar och intressen och i vad mån den tar sin utgångspunkt i traditionella könsroller. Skolinspektionen har även granskat i vilken mån både elever med och utan idrottserfarenhet kan tillgodogöra sig undervisningen. Även närvaro- och deltagandemönster har granskats utifrån dessa perspektiv.

IT i undervisningen

I anslutning till granskningen av idrott och hälsa har även en tvärgående granskning om IT i undervisningen genomförts. Inspektörerna har där granskat om undervisningen i idrott och hälsa innehåller IT-relaterade inslag för att läroplansmålen och kunskapskraven ska kunna nås.

Metod och material

Innan besöket på skolan genomförts har en dokumentanalys gjorts. Dokumentation har begärts in från den granskade skolan och innefattar bland annat lektionsplanering, underlag för utvecklingssamtal, lokala bedömningskriterier, skriftliga omdömen i idrott och hälsa, åtgärdsprogram i idrott och hälsa, dokumentation om personal, eventuella beslut om befrielse för elever med mera.

I samband med att dokument begärts in har Skolinspektionen därutöver efterfrågat en verksamhetsbeskrivning som fyllts i av rektorn och lärarna som undervisar i idrott och hälsa. Skolinspektionen har på så vis getts en inledande bild av skolans undervisning i idrott och hälsa.

Vidare har granskningen genomförts med hjälp av lektionsobservationer. Syftet med observationerna är att inspektörerna dels kunnat skapa sig en allmän bild av undervisningen och dels getts möjlighet att samla in data för underlag till bedömningar.

I syfte att få en allsidig bild av skolans undervisning i idrott och hälsa har inspektörerna därutöver genomfört intervjuer med skolan rektor, de lärare som undervisar i ämnet samt ett urval av elever i årskurserna 4 – 6.